

3ο ΓΕΛ Αμπελοκήπων
Έκθεση Ερευνητικής Εργασίας

“Η Ελλάδα που κληρονομήσαμε: “ξενάγηση” στα μνημεία της Unesco”

Τμήμα Α'2 – Ομάδα: Μ.Α.Κ.Ε.Β.

UNESCO

- *Αρνητικές επιρροές*
- *Στάση της πολιτείας-προστασία*
- *Πολιτιστική- παγκόσμια κληρονομιά*

Επιμέλεια εργασίας:

- Μαρία Καρακαλίδου
- Αναστασία Κατσάτου
- Κωνσταντίνα Καραμπίδου
- Ελευθερία Κώσταντζη
- Βασιλική Μαλάμου

Επόπτης καθηγήτρια: Ελένη Αμανατιάδου
Σχολικό έτος: 2013-2014

Πίνακας Περιεχομένων Σελίδες

Περιεχόμενα.....2
Πρόλογος.....3
Ενότητα 1: Τι είναι η Unesco; (σκοποί και δράσεις).....	
Ενότητα 2: Ποιοι παράγοντες επιδρούν αρνητικά στα μνημεία φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ελλάδα;.....	
Ενότητα 3.1: Ποιά είναι και ποιά θα πρέπει να είναι η στάση της πολιτείας απέναντι στα προστατευόμενα μνημεία του πολιτισμού και της φύσης από την Unesco;.....	
Ενότητα 3.2: Τι μπορούμε να κάνουμε για να προστατέψουμε τα μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.....	
Ενότητα 4.1: Τι σημαίνει ότι η εθνική μας κληρονομιά είναι ταυτόχρονα και παγκόσμια;.....	
Ενότητα 4.2: Έχει συνεισφέρει η εθνική κληρονομιά μας στον πλούτο της παγκόσμιας κληρονομιάς;	
Συμπεράσματα.....	
Επίλογος.....	
Περίληψη.....	
Βιβλιογραφία-Δικτυογραφία.....	
Παράρτημα: Προσωπικά ημερολόγια.....	

Πρόλογος

Η εργασία αυτή πραγματοποιήθηκε με την επίβλεψη της κ. Αμανατιάδου Ελένης, εντάσσεται στο πλαίσιο του αναλυτικού προγράμματος της Α' Τάξης Λυκείου, διεξήχθη κατά το σχολικό έτος 2013-2014 και έχει το τίτλο: “Η Ελλάδα που κληρονομήσαμε: “ξενάγηση” στα μνημεία της Unesco.”. Το θέμα εμπίπτει στον κύκλο “Τέχνη και Πολιτισμός” και συσχετίζεται με τα διδασκόμενα μαθήματα της Ιστορίας, της Πληροφορικής, της Έκφρασης-Έκθεσης και της Πολιτικής Παιδείας. Οι συντελεστές εργασίας και τα θέματα που ανέλαβαν είναι:

- Καρακαλίδου Μαρία – Τι μπορούμε να κάνουμε για να προστατέψουμε τα μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς
- Κατσάτου Αναστασία - Έχει συνεισφέρει η εθνική κληρονομιά μας στον πλούτο της παγκόσμιας κληρονομιάς
- Καραμπίδου Κωνσταντίνα - Ποιά είναι και ποιά θα πρέπει να είναι η στάση της πολιτείας απέναντι στα προστατευόμενα μνημεία του πολιτισμού και της φύσης από την Unesco
- Κώσαντζη Ελευθερία - Ποιοι παράγοντες επιδρούν αρνητικά στα μνημεία φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ελλάδα
- Μαλάμου Βασιλική - Τι σημαίνει ότι η εθνική μας κληρονομιά είναι ταυτόχρονα και παγκόσμια

Επιλέξαμε αυτό το θέμα γιατί το θεωρήσαμε μια καλή ευκαιρία για να ενημερωθούμε για τα προστατευόμενα μνημεία της Unesco στην Ελλάδα, τη στάση της πολιτείας απέναντι τους καθώς και για τους τρόπους προστασίας αυτών. Επιπλέον πιστέψαμε ότι το θέμα της εργασίας μας θα ήταν ενδιαφέρον από επιστημονική πλευρά, αφού μας έδωσε κίνητρο να ασχοληθούμε με την επιστήμη της αρχαιολογίας και να αγαπήσουμε τα μνημεία και την ιστορία του τόπου μας. Ενώ από πρακτική πλευρά “ξεναγηθήκαμε” στα μνημεία της Ελλάδος και μάθαμε περισσότερες λεπτομέρειες για τον πολιτισμό της χώρας μας. Μέσα από αυτό το θέμα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα της αδιαφορίας και της άγνοιας, κυρίως των νέων, για ζητήματα εθνικής κληρονομιάς και έτσι καλλιεργείται και αναπτύσσεται η εθνική μας συνείδηση.

Για τη συμβολή της στην διεκπεραίωση της εργασίας, ευχαριστούμε την επόπτη καθηγήτρια, Αμανατιάδου Ελένη.

Τι είναι η Unesco

Η UNESCO είναι ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization).

Ιδρύθηκε στις 16 Νοεμβρίου 1945 και από τότε προσφέρει τις εξειδικευμένες υπηρεσίες του στους τομείς αυτούς σε όλο τον πλανήτη.

Η Εκπαίδευση, οι Κοινωνικές και οι Φυσικές Επιστήμες, ο Πολιτισμός και η Επικοινωνία είναι τα μέσα με τα οποία υπηρετεί τις πανανθρώπινες αξίες, με στόχο την ευημερία του ανθρώπου σε ένα ειρηνικό κόσμο.

Η UNESCO λειτουργεί ως ένα παγκόσμιο εργαστήριο ιδεών και διαδραματίζει ένα ρυθμιστικό ρόλο στην προώθηση της διεθνούς συνεργασίας θέτοντας τα πρότυπα σύναψης διεθνών συμφωνιών επί διαφόρων ζητημάτων τα οποία ανακύπτουν στις σύγχρονες κοινωνίες. Ο Οργανισμός επίσης διευθετεί την διάδοση και την ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσης, ενώ παράλληλα προσφέρει βοήθεια στα κράτη μέλη ώστε να αποκτήσουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις, προκειμένου να υπηρετούν τους θεσμούς και τελικά τον άνθρωπο στις τοπικές κοινωνίες.

Εν συντομία, η UNESCO προωθεί τη διεθνή συνεργασία μεταξύ των 193 κρατών μελών και των 6 συνδεδεμένων μελών της στους τομείς της Εκπαίδευσης, της Επιστήμης, του Πολιτισμού και της Επικοινωνίας.

Από τον Οκτώβριο του 2007 η UNESCO εργάζεται για την δημιουργία συνθηκών πραγματικού διαλόγου ο οποίος βασίζεται στον σεβασμό στις κοινές αξίες και την αξιοπρέπεια του κάθε πολιτισμού και της κάθε κουλτούρας. Ο ρόλος αυτός είναι ζωτικής σημασίας, ιδιαίτερα για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, η οποία συνιστά επίθεση κατά της ανθρωπότητας στο σύνολό της. Σε ένα κόσμο ο οποίος απαιτεί επειγόντως ένα παγκόσμιο όραμα αειφόρου ανάπτυξης, οι αξίες της τήρησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του αμοιβαίου σεβασμού και της καταπολέμησης της φτώχειας, συνιστούν αξίες οι οποίες βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της UNESCO, και γι' αυτό το λόγο αποτελούν τον άξονα κάθε δραστηριότητας και κάθε αποστολής της.

Μέσω των στρατηγιών και των δραστηριοτήτων, η UNESCO επιδιώκει ενεργά την επίτευξη των στόχων Ανάπτυξης της Χιλιετίας, ιδίως εκείνων που αποσκοπούν στην:

- μείωση κατά το ήμισυ του ποσοστού των ανθρώπων που ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, στις αναπτυσσόμενες χώρες έως το 2015.
- επίτευξη καθολικής πρόσβασης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε όλες τις χώρες μέχρι το 2015.
- εξάλειψη της ανισότητας των φύλων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση μέχρι το 2005.

- βοήθεια στις χώρες ώστε να εφαρμόσουν μια εθνική στρατηγική για την αιεφόρο ανάπτυξη έως το 2005, με σκοπό την ανατροπή των σημερινών τάσεων της απώλειας των περιβαλλοντικών πόρων έως το 2015.

Η UNESCO ΕΠΙΚΕΝΤΡΩΝΕΤΑΙ ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

- Ως εργαστήριο ιδεών
Η προέλευση και οι συνέπειες των δραματικών αλλαγών που πραγματοποιούνται σήμερα πρέπει να γίνουν πλήρως κατανοητές σε συνάρτηση με το ρόλο που παίζουν η εκπαίδευση, η επιστήμη, ο πολιτισμός και η επικοινωνία. Η UNESCO διαδραματίζει βασικό ρόλο αφενός στην πρόβλεψη και τον εντοπισμό σημαντικών προβλημάτων για την κοινωνία και αφετέρου στη χάραξη στρατηγικής και πολιτικών για την επίλυσή τους, επί τη βάση της υπεράσπισης ενός συνόλου ηθικών αρχών.
- Ως φορέας συλλογής και διανομής πληροφοριών
Η UNESCO συμμετέχει στην συγκέντρωση, στην μεταφορά, στη διάδοση των πληροφοριών, της γνώσης και των ορθών πρακτικών στους τομείς αρμοδιότητάς της, προτείνοντας καινοτόμες λύσεις, που υλοποιούνται μέσω πιλοτικών έργων. Η UNESCO προωθεί και συντονίζει περιφερειακά και παγκόσμια δίκτυα σε τρεις τομείς-άξονες: την έρευνα, την ανταλλαγή ερευνητικών αποτελεσμάτων και την κατάρτιση. Στις Διεθνείς Διασκέψεις που συγκαλεί, εμπειρογνώμονες διατυπώνουν νέες προσεγγίσεις στα σημαντικότερα ζητήματα που αντιμετωπίζουν τα Κράτη Μέλη, η UNESCO κινητοποιεί τις δεξιότητες και τους πόρους τους ώστε να πετύχουν τους κοινούς στόχους.
- Ως διαμορφωτής προτύπων
Όταν οι χώρες υπερβαίνουν τις πολιτισμικές τους διαφορές και κατορθώνουν να συμφωνήσουν πάνω σε κοινούς κανόνες, τότε επιτυγχάνουν να συντάξουν επίσημα κείμενα, τα οποία είτε έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, όπως οι συμφωνίες ή οι συμβάσεις, είτε είναι μη δεσμευτικού χαρακτήρα, όπως οι συστάσεις ή οι δηλώσεις. Η UNESCO συμμετέχει σε αυτήν την προσπάθεια μέσω της λειτουργίας της ως διαμορφωτού προτύπων και λειτουργεί ως κεντρικό φόρουμ ιδεών για το συντονισμό των ηθικών και κανονιστικών ζητημάτων της εποχής μας, ενθαρρύνοντας την ανταλλαγή ιδεών και την αμοιβαία κατανόηση, επιδιώκοντας – όπου είναι δυνατόν και επιθυμητό – παγκόσμιες συμφωνίες, σε αυτά τα ζητήματα, και κινητοποιώντας τη διεθνή γνώμη. Επίσης, η UNESCO βοηθά στην σύνταξη ή την αναθεώρηση των ανωτέρω κειμένων και φροντίζει για την υιοθέτηση τους και την εφαρμογή τους. Η Επιτροπή των Συμβάσεων και Συστάσεων της Εκτελεστικής Επιτροπής έχει τη δυνατότητα να ενεργεί αρμοδίως σε περιπτώσεις παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της UNESCO. Από το 1978, έχουν εξετασθεί σχεδόν 500 περιπτώσεις, οι μισές εκ των οποίων έχουν διευθετηθεί μέσω των επαφών της UNESCO με τα κράτη.
- Ως παράγοντας οικοδόμησης ικανοτήτων των Κρατών Μελών
Η UNESCO οργανώνει το πλαίσιο διεθνούς συνεργασίας, ειδικά ανάμεσα στα Κράτη

Μέλη της, για την οικοδόμηση ικανοτήτων και τεχνογνωσίας των κρατών σε όλους τους τομείς, υπό την μορφή της τεχνικής συνεργασίας. Η συμβουλευτική αυτή λειτουργία του Οργανισμού γενικά αφορά την ανάπτυξη πολιτικών, εθνικών στρατηγικών, έργων, μελετών σκοπιμότητας καθώς και συγκέντρωση χρηματοδοτικών πόρων για την εκτέλεση προγραμμάτων και, τελικά, την ανάπτυξη μεθόδων αξιολόγησης.

- Ως καταλύτης για την διεθνή συνεργασία
Η UNESCO, ως τεχνικός πολυτομεακός οργανισμός, παίζει καταλυτικό ρόλο στην αναπτυξιακή συνεργασία, συντονίζοντας έργα που θα κινδύνευαν να χαθούν εάν δεν υπήρχε ένας κεντρικός φορέας διαχείρισης. Επιδιώκει να εξασφαλίσει ότι οι στόχοι, οι αρχές και οι προτεραιότητες οι οποίες προωθεί υιοθετούνται από πολυμερή και διμερή προγράμματα και ότι τα προγράμμά της εφαρμόζονται, ειδικότερα σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, μέσω καινοτομικών προσεγγίσεων, αποτελεσματικών επεμβάσεων και ορθών πρακτικών.

Πέρα από την προώθηση των προσωπικών επαφών μεταξύ των ειδικών εμπειρογνομόνων ή την ενίσχυση των εκπαιδευτικών συστημάτων, η UNESCO συμβάλλει στη διάδοση της γνώσης, λειτουργώντας ως κέντρο συλλογής και διανομής διεθνώς εξειδικευμένων πληροφοριών στους διάφορους τομείς δράσης της, χρησιμοποιώντας γραπτά κείμενα και, σε μεγαλύτερο βαθμό, ηλεκτρονικά μέσα. Η UNESCO εκδίδει περίπου 50 δελτία και 20 περιοδικά κάθε χρόνο, 100 τίτλους βιβλίων, είτε ως εκδόσεις του Οργανισμού είτε σε συνεργασία με εκδοτικούς οίκους, ενώ παρουσιάζει παγκόσμιες εκθέσεις ανά διετία σχετικά με την κατάσταση της εκπαίδευσης, της επιστήμης, του πολιτισμού και της επικοινωνίας. Η Ετήσια Ενημερωτική Στατιστική Έκδοση (The Statistical Yearbook) είναι ένα ουσιαστικό εργαλείο αναφοράς με πληροφορίες για σχετικά θέματα απ' όλες τις χώρες του κόσμου.

Ποιοι παράγοντες επιδρούν αρνητικά στα μνημεία φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ελλάδα

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

- Η πέτρα είναι από τα υλικά που έχουν χρησιμοποιηθεί κατά κόρον για την κατασκευή κτιρίων και μνημείων στην αρχαιότητα, άλλωστε στην πατρίδα μας ο ασβεστόλιθος υπάρχει άφθονος. Πολλές φορές για τη σύνδεση και τη στερέωση της τοιχοδομής χρησιμοποιήθηκαν κονιάματα, μεταλλικοί σύνδεσμοι και άλλα υλικά, τα οποία με την επίδραση του περιβάλλοντος φθείρονται και αλλοιώνονται. Οι μεταλλικοί σύνδεσμοι οξειδώνονται, διογκώνονται και ασκούν τάσεις στα δομικά υλικά μέχρι το σημείο θραύσης.
- Το νερό σε διάφορες μορφές αποτελεί σημαντικό παράγοντα φθοράς των μνημείων. Εισχωρεί εύκολα στις ρωγμές της πέτρας και με το φαινόμενο τριχοειδούς αναρρίχησης, την εμποτίζει σε βάθος, συμπαρασύροντας και συστατικά από το έδαφος, όπως άλατα. Σε περιόδους ξηρασίας το νερό εξατμίζεται και τα άλατα κρυσταλλώνονται προκαλώντας διάβρωση σε κεραμικά, τοιχογραφίες και πέτρες. Το φαινόμενο αυτό της κρυστάλλωσης των αλάτων παρατηρείται συχνά στα μνημεία που βρίσκονται κοντά στη θάλασσα. Το νερό της θάλασσας περιέχει άλατα, έτσι επιδρά στα δομικά υλικά των μνημείων μέσω του φαινομένου της κρυστάλλωσης των διαλυτών αλάτων που περιέχεται ιδίως σε πορώδη υλικά, όπως κεραμικά και πετρώματα. Με την πτώση της θερμοκρασίας και τη μετατροπή του νερού σε πάγο, ασκούνται ισχυρές πιέσεις που μπορούν να οδηγήσουν στην θραύση.
- Άλλος παράγοντας φθοράς είναι η διακύμανση της σχετικής υγρασίας. Η σχετική υγρασία σε ποσοστό άνω του 70% ευνοεί την ανάπτυξη μικροοργανισμών και μούχλας στα υγροσκοπικά υλικά, χαρτί, ύφασμα, ξύλο κ.ά. Αντίστοιχα η πτώση των επιπέδων υγρασίας προκαλεί συρρίκνωση έως και καταστροφή των υλικών αυτών. Επίσης, οι συνεχείς εναλλαγές των επιπέδων υγρασίας αποδυναμώνουν τα υλικά που συνθέτουν τα έργα τέχνης και συχνά προκαλείται μη αναστρέψιμη φθορά έως και ολική καταστροφή. Για αυτό το επίπεδο της σχετικής υγρασίας πρέπει να διατηρείται σταθερό, ιδανικά περί το 45%.
- Ο βιολογικός παράγοντας είναι άλλη μια αιτία φθοράς των μνημείων και των μουσειακών αντικειμένων. Ο όξινος χαρακτήρας των εκκριμάτων ζώων και φυτών προσβάλλουν την πέτρα και τα οργανικά υλικά (χαρτί, ξύλο, ύφασμα, δέρμα) όπως και η δημιουργία αποικιών φυτικής προέλευσης, λειχήνες, μικροοργανισμοί, βάλκιοι και βακτήρια.
- Το φως το ορατό, το υπέρυθρο και κυρίως το υπεριώδες φάσμα, έχει καταστροφικά αποτελέσματα στις χρωστικές των έργων τέχνης. Πολλά χρώματα ξεθωριάζουν, αποχρωματίζονται, αποδυναμώνονται και για αυτό θα πρέπει να αποφεύγεται η απευθείας επαφή του άπλετου ηλιακού φωτός με το έργο, καθώς και ο έντονος τεχνητός φωτισμός. Όσον αφορά την υπεριώδη ακτινοβολία, επιδρά αμελητέα στα ανόργανα υλικά, δηλαδή τα υλικά από πυλό, γυαλί, πέτρα, μέταλλο, αλλά θα πρέπει να αποφεύγονται οι φωτισμοί μεγάλης έντασης για να μην ανεβάζουν την θερμοκρασία στο χώρο κακώς να μην μειώνουν το επίπεδο υγρασίας. Ο πηλός και το γυαλί αντέχουν ένταση φωτισμού μέχρι 300 lux, ενώ το μέταλλο και η πέτρα μέχρι 500 lux. Αντίθετα

τα οργανικά υλικά, δηλαδή υλικά από ξύλο, δέρμα, χαρτί, ύφασμα, έργα ζωγραφικής σε ξύλο ή μουσαμά, είναι πολύ ευαίσθητα στην υπεριώδη ακτινοβολία με ανώτατο επιτρεπόμενο όριο τα 150 lux. Για την αποφυγή φωτοχημικής διάβρωσης στους μουσειακούς χώρους, χρησιμοποιούνται οθόνες UV, ενώ τα φλας των φωτογραφικών μηχανών και η χρήση φωτισμού κάμερας τηλεόρασης θα πρέπει να αποφεύγονται.

- Οι συνεχείς αυξομειώσεις της θερμοκρασίας προκαλούν διαστολές και συστολές στα υλικά με αποτέλεσμα να προκαλούνται ρωγματώσεις. Οι αυξομειώσεις αυτές συμβαίνουν κυρίως στα πέτρινα μνημεία που είναι εκτεθειμένα στον ήλιο την ημέρα και στη ψύξη τη νύχτα. Τα πετρώματα είναι κακοί αγωγοί της θερμότητας με αποτέλεσμα το εξωτερικό τους να θερμαίνεται περισσότερο από το εσωτερικό τους κι αυτή η διαφορά θερμοκρασίας αν είναι συχνή και απότομη, προκαλεί ξεφλούδισμα και σπάσιμο στο πέτρινο μνημείο. Μια ξαφνική καταιγίδα, για παράδειγμα, μπορεί να ρίξει απότομα τη θερμοκρασία του πετρώματος που έχει θερμανθεί στον ήλιο με συνέπεια την πρόκληση ρωγμών και απολεπίσεων. Η θερμοκρασία σε συνδυασμό με την υγρασία επιδρούν σημαντικά στα ζωγραφικά έργα σε μουσαμά, με αποτέλεσμα ρωγματώσεις στην προετοιμασία του μουσαμά και αποφλοιώσεις στο ζωγραφικό στρώμα. Η μέση θερμοκρασία στο χώρο ενός μουσείου πρέπει να διατηρείται περί τους 21 βαθμούς και να ελέγχεται από κεντρικές εγκαταστάσεις κλιματισμού. Ο αριθμός των επισκεπτών είναι παράγοντας που επηρεάζει τη θερμοκρασία και την υγρασία και βάση προδιαγραφών η ιδανική πυκνότητα επισκεπτών είναι 3-5 άτομα ανά τετραγωνικό χώρο.
- Σημαντική παράμετρος που πρέπει να ελέγχεται στους εκθεσιακούς χώρους και σε χώρους μνημείων είναι η στάθμη θορύβου που αποτελεί πολύ σημαντικό παράγοντα για την ασφάλεια των αντικειμένων. Σε περιπτώσεις υψηλών συχνοτήτων μιας ηχητικής πηγής μπορεί να τεθούν σε συντονισμό τα υλικά των μουσειακών αντικειμένων ή το μνημείο, απορροφώντας μεγάλη ενέργεια κι αυτό μπορεί να επιφέρει φθορές έως και καταστροφή. Βλαβερή ηχητική πηγή μπορεί να αποτελεί η πυκνή κυκλοφορία αυτοκινήτων, η ύπαρξη αεροδρομίου πλησίον μουσείων και μνημείων και οι οικοδομικές εργασίες. Επιτρεπόμενο όριο ήχου σε τέτοιους χώρους είναι τα 35-75dB.
- Η βιομηχανική ατμοσφαιρική ρύπανση είναι και αυτή μία σημαντική παράμετρος φθοράς των μνημείων, αφού συμβάλλει στην αύξηση του ποσοστού συγκέντρωσης του διοξειδίου του θείου, των οξειδίων του αζώτου και των αιωρούμενων σωματιδίων, προξενώντας σοβαρές φθορές στα δομικά υλικά των μνημείων (πέτρα, κονιάματα, μέταλλα). Οι ρύποι της ατμόσφαιρας είναι συνήθως σε αέρια κατάσταση ή σε στερεή με τη μορφή σωματιδίων κυρίως. Ρύπους αποτελούν πρωτίστως τα διάφορα αέρια, σκόνες, άμμος, άργιλοι, οξείδια μετάλλων, γύψος, τσιμέντο και καπνός από ατελή καύση ανθρακούχων ουσιών. Οι άνεμοι διατηρούν σε αιώρηση τα στερεά σωματίδια που μεταφέρονται σαν σκόνη ή σαν καπνός. Τα σωματίδια μεγαλύτερου μεγέθους δημιουργούν κυψελίδες στην επιφάνεια των μνημείων, ενώ τα μικρότερα προσκολλώνται και δημιουργούν επικαθήσεις, μαύρες από την αιθάλη, κόκκινες από τα οξείδια του σιδήρου. Αυτά επικάθονται στις επιφάνειες των μνημείων, προκαλώντας διάβρωση στα πετρώματα, τα μέταλλα, τα κονιάματα και τις τοιχογραφίες και μειώνουν την αισθητική τους αξία.
- Στην ατμόσφαιρα βιομηχανικών περιοχών των μεγαλουπόλεων όπως προείπαμε είναι αυξημένη η συγκέντρωση διοξειδίου του άνθρακα, διοξειδίου και τριοξειδίου του θείου και οξειδίων του αζώτου. Τα αέρια αυτά με το νερό της βροχής διαλύονται και μετατρέπονται σε οξέα, οπότε και έχουμε την χαρακτηριστική όξινη βροχή. Τα

- αποτελέσματα της όξινης προσβολής γίνονται αντιληπτά στα γλυπτά που βρίσκονται εκτεθειμένα στη βροχή και πρωτίστως στις εξοχές, για αυτό και χαρακτηριστικά του προσώπου αλλοιώνονται εμφανώς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα όξινης προσβολής έχουμε στην Αθήνα όπου η οξύτητα των βροχοπτώσεων έχει προκαλέσει ζημιά σε πολύ σημαντικά μνημεία όπως η Ακρόπολη. Οι επιφάνειες των γλυπτών που δεν έρχονται σε επαφή με το νερό της βροχής, μετατρέπονται σε γύψο(γυψοποίηση).
- Το νερό της βροχής επίσης μετατρέπει το διοξείδιο του άνθρακα σε οξύ, επιδρά στο μάρμαρο και διαλύει τον ασβεστίτη των μνημείων. Μετά τη βροχή και αφού εξατμιστεί το νερό, δημιουργείται και πάλι ο ασβεστίτης με αποτέλεσμα επιφάνεια του μαρμάρου να είναι σαν «ζαχαρωμένη» και το φαινόμενο αυτό ονομάζεται ζαχαροποίηση του μαρμάρου. Το αποτέλεσμα της δράσης αυτής στα μνημεία είναι η μείωση των διαστάσεων τους, ένα με δύο εκατοστά σε χρονικό διάστημα 2400 χρόνων. Αντίστοιχα αποτελέσματα προκαλεί και το διοξείδιο του θείου στα μάρμαρα και στα ασβεστολιθικά πετρώματα.
 - □ α οξείδια του αζώτου που βρίσκονται σε μεγάλη πυκνότητα στη ρυπασμένη ατμόσφαιρα αντιδρούν με το ασβεστολιθικό υλικό των πετρωμάτων με αποτέλεσμα τη διάλυση του υλικού και την εξαφάνιση των γλυπτών λεπτομερειών. Για να αποφεύγονται τα φαινόμενα αυτά ενδείκνυται η στέγαση των μνημείων όπου είναι δυνατό.
 - Εκτός από την πέτρα και τα άλλα υλικά των μνημείων και των μουσειακών αντικειμένων διαβρώνονται από τους ρύπους της ατμόσφαιρας. Έτσι λοιπόν, τα μέταλλα οξειδώνονται, με αποτέλεσμα την απώλεια τους. Ο σίδηρος διαβρώνεται περισσότερο από κάθε άλλο μέταλλο. Ο χαλκός παρουσιάζει διαδοχικά στρώματα διάβρωσης που εμφανίζουν διαφορετικά χρώματα, κόκκινο, μπλε και πράσινο. Ο άργυρος δέχεται σημαντική επίδραση από το υδρόθειο, κυρίως σε περιβάλλον υψηλής υγρασίας.
 - Επίσης, το διοξείδιο του θείου επιδρά άμεσα σε πολλές χρωστικές, κυρίως όταν βρίσκονται σε τοιχογραφίες που είναι άμεσα εκτεθειμένες στο ρυπασμένο περιβάλλον, αφού δεν φέρουν βερνίκι ή κανενός είδους προστασία. Επιπλέον, διαβρώνονται και τα κονιάματα των τοιχογραφιών που περιέχουν ανθρακικό ασβέστιο.

Η κλιματική αλλαγή που θα επέλθει σύμφωνα με τους επιστήμονες τα επόμενα χρόνια αναμένεται να απειλήσει άμεσα ανεκτίμητους αρχαιολογικούς θησαυρούς. Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας, τα συχνότερα ακραία καιρικά φαινόμενα, θα πλήξουν άμεσα μνημεία, αλλά και έμεσσα οι μεταβολές των συνθηκών υγρασίας και θερμοκρασίας θα έχουν άσχημες επιπτώσεις στα μνημεία και τους ιστορικούς χώρους.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

- Το μπορεί να είναι λειτουργικό, να χρησιμοποιείται και να δέχεται επισκέπτες κι αυτό σίγουρα επιφέρει φθορά. Ιδιαίτερα ζημιόγona είναι η τάση των επισκεπτών, κυρίως τουριστών, να εναποθέτουν τα σκουπίδια τους και διάφορα άλλα άχρηστα αντικείμενα στους χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Επίσης, υπάρχουν άνθρωποι που αδιαφορούν για την ιστορική, αισθητική ή αρχαιολογική αξία εκθεμάτων και μνημείων. Αποτέλεσμα αυτού είναι τα χαραγμένα ή αποτυπωμένα με σπρέι ονόματα και συνθήματα. Πέραν αυτών, ο βανδαλισμός των μνημείων περιλαμβάνει ζωγραφιές, συνήθως ακατανόητες ή και άκοσμες.

- Για λόγους θρησκευτικού φανατισμού(μισαλλοδοξία), έχουν επίσης καταστραφεί πολλά μνημεία πολιτισμού, π.χ. καταστροφή ελληνικών μνημείων από ειδωλολάτρες.
- Για λόγους αρχαιοκαπηλίας έχουν πληγωθεί πολλά άλλα, καθώς ιδιώτες και μουσεία είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν αμύθητα ποσά προκειμένου να τα εντάξουν στη συλλογή τους και για αυτό κλέφτες, βέβηλοι και ιερόσυλοι δε διστάζουν να τα αρπάξουν και να τα πουλήσουν.
- Επιπλέον, κατά τη διάρκεια εμφυλίων ή παγκοσμίων πολέμων έχουν καταστραφεί μνημεία είτε από αμέλεια την ώρα μιας επίθεσης, ιδίως από εκρηκτικούς μηχανισμούς και όπλα, είτε από πρόθεση με απώτερο σκοπό τον υποβιβασμό του πολιτισμού της περιοχής που πλήγεται από κάποια διαμάχη.
- Όσον αφορά τα φυσικά μνημεία, η παράνομη υλοτομία, βόσκηση και λαθροθηρία μειώνουν την φυσική ομορφιά και πλούτο αυτών των μνημείων, καθώς και τον πληθυσμό των ζώων που κατοικούν σε αυτές τις περιοχές, τα οποία κατά κύριο λόγο υπάρχουν μόνο στα συγκεκριμένα μέρη και από τα οποία τα περισσότερα είναι είδη προς εξαφάνιση.
- Επιπρόσθετα, η έλλειψη οικονομικών πόρων και νόμων για την προάσπιση των μνημείων έχει ως αποτέλεσμα την περιορισμένη προστασία των χώρων παγκοσμίας πολιτιστικής κληρονομιάς ή και την εγκατάλειψή τους, με αναπόφευκτη συνέπεια την καταστροφή των μνημείων σε ανεξέλεγκτο βαθμό.
- Συν τοις άλλοις, οι μεταβολές στο πολιτικό προσκήνιο επιφέρουν αλλαγές στον τρόπο αντιμετώπισης των μνημείων. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια της θητείας της Χ κυβέρνησης ο πρωθυπουργός δεν έλαβε κανένα μέτρο για την προστασία των μνημείων, ενώ μετά την εκλογή της, η νέα κυβέρνηση ψήφισε μια σειρά από νόμους με στόχο την προάσπιση των μνημείων εθνικής και παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Μεταξύ των άλλων, η παράνομη εισχώρηση προσφύγων σε περιοχές, κυρίως φυσικής κληρονομιάς, έχει ως συνέπεια την αλλοίωση του χώρου, εξαιτίας της πρωτοφανούς κινητικότητας, με την πάροδο του χρόνου. Αλλά και η μείωση του γηγενή πληθυσμού έχει ως αποτέλεσμα τη σύμπτυξη της ευρύτερης πολιτιστικής αξίας της περιοχής.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΕ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Όλα τα μνημεία της Ελλάδος έχουν μερικώς ή ολικώς καταστραφεί από περιβαλλοντικούς παράγοντες, όπως επίσης και περισσότερα από αυτά έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές εξαιτίας λεηλασιών, πολέμων και αρχαιοκάπηλων. Αναλυτικότερα:

• **ΝΑΟΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΑ**

Η πρώτη σημαντική καταστροφή του σημειώθηκε όταν έπεσε η στέγη του, λόγω της φυσικής φθοράς των ξύλινων δοκών που την συγκρατούσαν, ενώ σοβαρές ζημιές υπέστη και από την ανθρώπινη επέμβαση που έγινε για την απόσπαση του μετάλλου των συνδέσμων. Επίσης, στις αρχές του 19ου αιώνα, η ζωφόρος του ναού αναστάφηκε από τα ερείπια και δόθηκε προς πώληση. Τελικά, αγοράστηκε από τη βρετανική κυβέρνηση και εκτίθεται στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου.

• **ΑΚΡΟΠΟΛΗ**

Κατά την τουρκοκρατία, η Ακρόπολη έπαθε τις περισσότερες ζημιές. Οι Τούρκοι είχαν αποθηκεύσει πυρίτιδα πάνω σε αυτήν και έγιναν υπαίτιοι της καταστροφής των μνημείων της. Το 1645 ένας κερραυμός που έπεσε πάνω στην πυρίτιδα ανατίναξε τα Προπύλαια. Το 1687, όταν την Ακρόπολη πολιορκούσε ο Ενετός Μοροζίνι, μία από τις βόμβες έπεσε πάνω στην πυρίτιδα που ήταν αποθηκευμένη στον Παρθενώνα και ανατίναξε το ναό. Εκτεταμένες καταστροφές

προκάλεσε ο Άγγλος λόρδος Έλγιν λίγο πριν από την επανάσταση του 1821. Έβαλε να ξηλώσουν τη ζωφόρο του Παρθενώνα, μετόπες, αετώματα, μία Καρυάτιδα και έναν κίονα του Ερέχθειου, τα οποία μετέφερε στην Αγγλία. Για όλα αυτά πλήρωσε 35000 λίρες στους Τούρκους και στους Αθηναίους δώρισε ένα ρολόι, το οποίο στήθηκε στην αρχαία αγορά. Κατά την επανάσταση του 1821 η Ακρόπολη πολιορκήθηκε διαδοχικά από Έλληνες και Τούρκους και υπέστη νέες καταστροφές.

- **ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ**

Μεγάλες καταστροφές στο ναό του Ασκληπιού στην Επίδαυρο προκάλεσαν ο Σύλλας και οι Κίλικες πειρατές από τον 1ο αιώνα π.Χ. Κατά τους δύο επόμενους αιώνες, ο χώρος υπέστη κι άλλες καταστροφικές εισβολές, με κυριότερη αυτή των Γόθων, το 267 μ.Χ., έως την οριστική εγκατάλειψη του χώρου μετά τους καταστροφικούς σεισμούς του 522 και του 551μ.Χ.

- **ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ**

Τον 14ο αιώνα η Καταλανική Εταιρεία επέδραμε εναντίον του Άθωνα για δύο έτη(1307-1309), καταστρέφοντας ριζικά πολλά μοναστήρια, λεηλατώντας τους θησαυρούς και τρομοκρατώντας τους μοναχούς. Από τα 300 μοναστήρια που υπήρχαν στην αρχή του 14ου αιώνα, μόνο 35 απέθηκαν.

- **ΜΕΤΕΩΡΑ**

Στις αρχές του 19ου αιώνα τα στρατεύματα του Αλή Πασά επέφεραν καταστροφές και λεηλασίες σε πολλά από τα μοναστήρια που υπήρχαν.

ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

- **ΡΟΤΟΝΤΑ**

Οι αιογραφίες που διασώζονται σήμερα είναι μόνο αυτές κάτω από το θόλο, ενώ οι υπόλοιπες καταστράφηκαν όταν ο ναός μεταβλήθηκε από τους Τούρκους σε μωαμεθανικό τέμενος από τον Σεΐχη Σουλεϊμάν Χορτατζή Αφέντη το 1590. Οι σεισμοί των αρχών του 7ου αιώνα κατέστρεψαν την αψίδα του ιερού και το υπερκείμενο τμήμα του θόλου. Ενώ οι σεισμοί που έπληξαν την πόλη της Θεσσαλονίκης το 1978 προξένησαν περαιτέρω σοβαρές βλάβες στο μνημείο.

- **ΑΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΟΣ**

Στο ναό του Αχειροποιήτου, οι τοιχογραφίες χτυπήθηκαν με σφυρί από τους Τούρκους για να καλυφθούν με σοβά, όταν η εκκλησία μετατράπηκε σε τζαμί.

- **ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Το 904 λεηλατήθηκε από Σαρακηνούς και λίγο αργότερα, το 1185 ξαναληλατήθηκε από τους Νορμανδούς. Το 1430, κατά την άλωση της Θεσσαλονίκης από του Οθωμανούς, ο ναός δέχτηκε μια ακόμα πιο βίαιη λεηλασία, σε σημείο που οι τοίχοι του έμειναν σχεδόν γυμνοί. Στη μεγάλη πυρκαγιά, η οποία κατέστρεψε τα 2/3 της πόλης τον Αύγουστο του 1917, το μνημείο σχεδόν αφανίστηκε, ακολουθώντας τη μοίρα του σε μια ακόμα πυρκαγιά.

- **ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ**

Ο ναός έπαθε σημαντικές ζημιές από πυρκαγιά το 1890, όσο ήταν ακόμα τζαμί. Πολύ σοβαρές ζημιές έγιναν και από τον σεισμό του 1978.

- **ΝΑΟΣ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ**

Ο εσωτερικός διάκοσμος σώζεται αποσπασματικά καθώς η εκκλησία υπέστη καταστροφές από τους Τούρκους όταν μετατράπηκε σε τζαμί την περίοδο 1520-1530. Τα ψηφιδωτά και οι τοιχογραφίες καλύφθηκαν με επίχρισμα, αφού πρώτα αφαιρέθηκαν προσεκτικά οι χρυσές ψηφίδες.

- **ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΑ**

Μετά τα μέσα του 16ου αιώνα(περίπου 1568-1571) ο ναός μετατράπηκε σε τζαμί με την επωνυμία «Ισακιέ Τζαμί» (=το τζαμί του Ισάκι). Οι τοιχογραφίες και η εξωτερική τοιχοποιία ασβεστώνονται, υψώνεται μιναρές, του οποίου σώζεται η βάση, και κατασκευάζεται μαρμάρινο σιντριβάνι στον περίβολο. Στις αρχές του 20ου αιώνα το κτίσμα επισκευάζεται από τους Οθωμανούς με καθαίρεση της στοάς αλλά διατήρηση των παρεκκλησιών.

- **ΟΛΥΜΠΙΑ**

Ο χώρος υπέστη πολλές καταστροφές από φυσικά αίτια και κατά τον 9ο αιώνα ο χώρος εγκαταλείφθηκε και ερημώθηκε. Με την πάροδο του χρόνου καλύφθηκε πολλά μέτρα κάτω από τη γη με τη βοήθεια του χειμάρρου Κλαδέου και τη διάβρωση του εδάφους του Κρόνιου Λόφου.

- **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΟΥ ΜΥΣΤΡΑ**

Η παρακμή του Μυστρά αρχίζει το 1770 μετά την καταστροφή του από Τουρκαλβανούς στρατιώτες στο πλαίσιο του μεγάλου επαναστατικού κινήματος των Ορλωφικών.

- **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΔΗΛΟΥ**

Κατά τη διάρκεια του 8ου και του 9ου αιώνα το νησί δέχτηκε διαδοχικές επιδρομές από Σλάβους αρχικά και Σαρακηνούς στη συνέχεια με αποτέλεσμα να ερημώσει τελείως. Τα επόμενα χρόνια τα ερείπια του νησιού χρησιμοποιήθηκαν ως οικοδομικά υλικά από τους κατοίκους των γύρω νησιών.

- **ΝΕΑ ΜΟΝΗ ΧΙΟΥ**

Στις σφαγές του 1822, 1800 Τούρκοι επιτέθηκαν προς τη μονή, σέροντας ακόμα και κανόνια εναντίον άοπλων μοναχών. Αφού έσφαξαν όλους τους μοναχούς, λεηλάτησαν μεθοδικώς τα πάντα. Ο ναός άηκε πάλι το 1828 από τους Τούρκους. Ο σεισμός στις 22 Μαρτίου του 1881 συμπλήρωσε την καταστροφή, γκρεμίζοντας τον τρούλο και το μεγαλύτερο μέρος του ναού και χιλώνοντας τα περισσότερα ψηφιδωτά. Φυσικά κατέρρευσε και το καμπαναριό. Μετά και από αυτό, η μονή σχεδόν ερήμωσε, οπότε κυνηγοί θησαυρών έμπαιναν και προσπαθούσαν να βρουν

κάτι κρυμμένο, ανοίγοντας έτσι πηγάδια ολόκληρα στο πάτωμα του ναού ή μεγάλες τρύπες στους τοίχους του.

Ποιά είναι και ποιά θα πρέπει να είναι η στάση της πολιτείας απέναντι στα προστατευόμενα μνημεία του πολιτισμού και της φύσης από την Unesco

Περιεχόμενο της προστασίας

1. Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χώρας συνίσταται κυρίως:
 - α) στον εντοπισμό, την έρευνα, την καταγραφή, την τεκμηρίωση και μελέτη των στοιχείων της.
 - β) στη διατήρηση και στην αποτροπή της καταστροφής, της αλλοίωσης και γενικά κάθε άμεσης ή έμμεσης βλάβης της,
 - γ) στην αποτροπή της παράνομης ανασκαφής, της κλοπής και της παράνομης εξαγωγής,
 - δ) στη συντήρηση και την κατά περίπτωση αναγκαία αποκατάστασή της,
 - ε) στη διευκόλυνση της πρόσβασης και της επικοινωνίας του κοινού με αυτήν,
 - στ) στην ανάδειξη και την ένταξή της στη σύγχρονη κοινωνική ζωή και
 - ζ) στην παιδεία, την αισθητική αγωγή και την ευαισθητοποίηση των πολιτών για την πολιτιστική κληρονομιά.
2. Η προστασία των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων περιλαμβάνεται στους στόχους οποιουδήποτε επιπέδου χωροταξικού, αναπτυξιακού, περιβαλλοντικού και πολεοδομικού σχεδιασμού ή σχεδίων ισοδύναμου αποτελέσματος ή υποκατάστατων τους.

Εθνικό Αρχείο Μνημείων

1. Τα μνημεία καταγράφονται, τεκμηριώνονται και καταχωρούνται στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων, που τηρείται στο Υπουργείο Πολιτισμού.
2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργείου Πολιτισμού, πυθμίζεται η οργάνωση και η λειτουργία του Εθνικού Αρχείου Μνημείων και προσδιορίζονται ο τρόπος καταγραφής των μνημείων, ο τρόπος προστασίας των δεδομένων, οι προϋποθέσεις άσκησης του δικαιώματος πρόσβασης σε αυτά για ερευνητικούς και άλλους λόγους και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια. Στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων καταχωρίζεται, το αργότερο ανά τριετία, το πόρισμα επιθεώρησης για την κατάσταση κάθε ακινήτου μνημείου που διενεργείται από την αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού.

Ζώνες Προστασίας γύρω από μνημεία

1. Γύρω από μνημεία μπορεί να καθορίζεται Ζώνη Προστασίας Α', σύμφωνα με το άρθρο 13.

2. Ο καθορισμός χώρου, σε περιοχή εκτός σχεδίου πόλεως ή νομίμως υφισταμένων οικισμών, ως Ζώνης Α', συνεπάγεται την αναγκαστική απαλλοτριώσή του, εάν αναιρείται η κατά προορισμό χρήση του.
3. Γύρω από μνημεία μπορεί να καθορίζεται επίσης Ζώνης Προστασίας Β', σύμφωνα με το άρθρο 13.

Τι μπορούμε να κάνουμε για να προστατέψουμε τα μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς

Οι απειλές που δέχεται η υλική πολιτιστική κληρονομιά είναι αρκετές και δε μπορούν να περιορισθούν μόνο σε περίοδο πολέμου. Οι αντίξοες περιβαλλοντικές συνθήκες που πιθανόν να επικρατούν στο χώρο που εκτίθενται, φυλάσσονται, αποθηκεύονται ή απλά έχουν θεμελιωθεί στο παρελθόν τα διάφορα πολιτιστικά αγαθά λαμβάνουν σημαντική θέση στην ανάλυση του προβλήματος αυτού ιδιαίτερα μετά τις κλιματικές αλλαγές που έχουν συντελεσθεί τα τελευταία χρόνια καθώς πρόβλημα δεν ανακύπτει μόνο από τον τρόπο φύλαξης και ελλιπούς συντήρησής του αλλά και από εξωτερικούς παράγοντες όπως η ύπαρξη ακραίων καιρικών φαινομένων. Άλλοι κίνδυνοι προκύπτουν από βιολογικούς παράγοντες και ανθρώπινους όπως για παράδειγμα η ατμοσφαιρική ρύπανση. Η πολιτεία μπορεί να κάνει πολλά. Πρώτα απ'όλα όμως πρέπει να σεβαστεί αυτά τα μνημεία. Δεύτερο βήμα για την προστασία της κληρονομιάς μας πρέπει να είναι η εφαρμογή των πλέον αυστηρών επιστημονικών μεθόδων στην αρχαιολογική έρευνα ή τις ανακαλύψεις, με σκοπό τη διατήρηση πλήρως της ιστορικής τους σημασίας και την προφύλαξη από οριστική απώλεια επιστημονικών πληροφοριών, που μπορεί να προκύψει από παράνομες ανασκαφές. Έτσι είναι απαραίτητο να απαγορευθούν οι παράνομες ανασκαφές και να καθιερωθεί ο επιστημονικός έλεγχος για τα αρχαιολογικά αντικείμενα καθώς και να δοθεί στις αρχαιολογικές ανασκαφές η πλήρης επιστημονική σημασία τους. Επίσης θα πρέπει να παρέχουμε τις βασικές αρχές συντήρησής, αποκατάστασης, καταγραφής, τεχνικής υποστήριξης και δημοσίευσης των αρχιτεκτονικών μνημείων. Η προστασία που παρέχεται για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών από τη Σύμβαση διακρίνεται σε γενική και ειδική. Η γενική προστασία καλύπτει όλα τα αγαθά που πληρούν τα κριτήρια του άρθρου.

- Η ειδική, αφορά ένα περιορισμένο αριθμό αγαθών στα οποία παρέχονται πρόσθετα ειδικά προνόμια.
- Η παρεχόμενη γενική προστασία περιλαμβάνει την δημιουργία ενός ελάχιστου επιπέδου προστασίας που πρέπει να απολαμβάνουν όλα τα πολιτιστικά αγαθά ώστε να διαφυλαχθεί η αφενός διαφύλαξη και αφετέρου ο σεβασμός τους. Έτσι ως διαφύλαξη ορίζεται ότι τα συμβαλλόμενα μέρη υποχρεούνται να λάβουν τα απαραίτητα αγαθά από τα αποτελέσματα μιας ένοπλης σύρραξης. Αυτά τα μέτρα περιλαμβάνουν την δημιουργία καταφυγίων για να προστατευθούν τα πιο σημαντικά <<κομμάτια>> πολιτιστικής κληρονομιάς, την οργάνωση μεταφοράς τους σε τέτοια καταφύγια, την υιοθέτηση στρατιωτικών εγχειριδίων και οδηγιών για την τήρηση της Σύμβασης, ώστε να εμφυσήσουν στο προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων το σεβασμό των πολιτιστικών αγαθών όλων των λαών, και την ίδρυση σε

καιρό ειρήνης, στα πλαίσια των ένοπλων δυνάμεων, μιας ειδικής υπηρεσίας με εξειδικευμένο προσωπικό για το σκοπό αυτό.

Παγκόσμια Ένωση για την συντήρηση

Η παγκόσμια ένωση για την συντήρηση είναι ένας διεθνής, μη κυβερνητικός οργανισμός, που παρέχει στην Επιτροπή Παγκόσμιας Κληρονομιάς αξιολογήσεις τεχνικού περιεχομένου για τα φυσικά τοπία, ενώ μέσω του παγκόσμιου δικτύου εμπειρογνομόνων που διαθέτει παρέχει και αναφορές για την κατάσταση συντήρησης των τοπίων που είναι ήδη εγγεγραμμένα στον Κατάλογο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Η Ένωση ιδρύθηκε το 1948, έχει πάνω από 1000 μέλη και εδρεύει στην πόλη Gland της Ελβετίας.

- Το διεθνές Κέντρο για την μελέτη της διατήρησης και της ανασύλωσης των πολιτιστικών αγαθών (ICCROM) είναι ένα διακυβερνητικό όργανο το οποίο έχει ειδικό συμβουλευτικό ρόλο επάνω στο θέμα της διατήρησης των εγγεγραμμένων στον κατάλογο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, μνημείων και τοπίων καθώς επίσης και εκπαιδευτικό ρόλο για τις τεχνικές ανασύλωσης. Το ICCROM ιδρύθηκε το 1956 και εδρεύει στη Ρώμη. Είναι ενεργός εταίρος στο δίκτυο πληροφόρησης για την παγκόσμια κληρονομιά.

Και τέλος το Διεθνές Συμβούλιο μνημείων και τοπίων (ICOMOS)

Αναφορά και έλεγχος

Η ένταξη ενός μνημείου στον κατάλογο πολιτιστικής κληρονομιάς δεν αποτελεί το τέλος της διαδικασίας. Μετά την εγγραφή ενός μνημείου, οι υπεύθυνοι διαχείρισης του μνημείου και οι τοπικές αρχές εργάζονται αδιάλειπτα προς την κατεύθυνσή του ελέγχου, της παρακολούθησης και της συντήρησής του.

Τα κράτη-μέλη έχουν υποχρέωση να συντάσσουν περιοδικές αναφορές ελέγχου για την κατάσταση διατήρησης των μνημείων καθώς των μέτρων που λαμβάνουν για την προστασία τους. Οι αναφορές αυτές διευκολύνουν την Επιτροπή Παγκόσμιας Κληρονομιάς να αξιολογήσει την κατάσταση των μνημείων και τελικώς να

αποφασίσει για τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την αντιμετώπιση επαναλαμβανόμενων προβλημάτων. Ένα από αυτά τα μέτρα είναι και η εγγραφή του μνημείου στον <<Κατάλογο Κληρονομιάς σε Κίνδυνο>>, εάν διαπιστωθεί ότι τα μέτρα συντήρησης είναι πλημμελή.

Η διαδικασία της περιοδικής αναφοράς και ελέγχου προσφέρει στα κράτη-μέλη ένα εργαλείο αξιολόγησης της εφαρμογής της Σύμβασης Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Επίσης δίνει ενημερωμένες πληροφορίες για τυχόν μεταβολές στην κατάσταση διατήρησης των μνημείων. Οι εκθέσεις περιοδικού ελέγχου, υποβάλλονται από τα ίδια τα κράτη-μέλη, προετοιμάζονται σε τοπικό επίπεδο και εξετάζονται από την Επιτροπή Παγκόσμιας Κληρονομιάς βάσει εξαετούς προκαθορισμένου προγράμματος. Τα αποτελέσματα συμπεριλαμβάνονται στην έκθεση της Επιτροπής Παγκόσμιας Κληρονομιάς προς την Γενική Συνέλευση της Unesco.

Τι σημαίνει ότι η εθνική μας κληρονομιά είναι και ταυτόχρονα παγκόσμια;

Ο Εκπαιδευτικός Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών (UNESCO) επιζητεί να προωθήσει την αναγνώριση, προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, η οποία έχει σημαντική αξία για τον άνθρωπο. Ο όρος "Πολιτιστική Κληρονομιά" αναφέρεται σε μνημεία, ομάδες κτισμάτων και χώρων με ιστορική, αισθητική, αρχαιολογική, επιστημονική, εθνολογική ή ανθρωπολογική αξία.

Η Συνθήκη για την προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση της UNESCO στις 16 Νοεμβρίου 1972. Με την υπογραφή της, τα κράτη αναγνωρίζουν ότι οι χώροι που βρίσκονται στην εθνική επικράτειά τους και έχουν εγγραφεί στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς, αποτελούν, με κάθε επιφύλαξη της εθνικής κυριαρχίας και των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, παγκόσμια κληρονομιά «για την προστασία της οποίας είναι υπεύθυνη η διεθνής κοινότητα, που πρέπει να εργαστεί ως σύνολο για αυτό τον σκοπό».

Η αποστολή της UNESCO είναι να ενθαρρύνει τα κράτη-μέλη να υπογράψουν τη Συνθήκη του 1972 για να εξασφαλίσουν την προστασία της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς τους αλλά και να δημιουργήσουν συστήματα ελέγχου που θα αναφέρουν σε τακτική βάση την κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι χώροι παγκόσμιας κληρονομιάς στην επικράτειά τους. Επίσης, η UNESCO βοηθά τα κράτη να προστατεύσουν τους χώρους αυτούς παρέχοντας τεχνική βοήθεια, επαγγελματική εκπαίδευση καθώς και έκτακτη οικονομική βοήθεια σε χώρους που βρίσκονται σε άμεσο κίνδυνο. Μέσω του Διεθνούς Οργανισμού προωθείται η παρουσίαση σε παγκόσμιο επίπεδο της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας και ενθαρρύνεται η διεθνής συνεργασία για τη διαφύλαξη της.

Τα μνημεία που συγκαταλέγονται στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς επιλέγονται και εγκρίνονται βάσει της αξίας τους ως τα καλύτερα παραδείγματα της δημιουργικής ευφυΐας του ανθρώπου. Αποτελούν τεκμήρια μιας σημαντικής ανταλλαγής ανθρώπινων αξιών και παρέχουν μια μοναδική ή τουλάχιστον εξαιρετική μαρτυρία μιας πολιτισμικής παράδοσης ή ενός πολιτισμού που ζει ακόμα ή έχει εξαφανισθεί. Είναι άμεσα συνδεδεμένα με σημαντικά στάδια της ανθρώπινης ιστορίας και για το λόγο αυτό έχουν εξέχουσα οικουμενική αξία και αποτελούν τμήμα της κοινής κληρονομιάς της ανθρωπότητας.

Η δημιουργική ποικιλία των λαών και των πολιτισμών είναι η καρδιά της ιδέας της Παγκόσμιας Κληρονομιάς και η διατήρησή της θα πρέπει να μας απασχολεί όλους. Στις 16 Νοεμβρίου 2005, θα γιορτάσουμε την 33η επέτειο από την υπογραφή της Συνθήκης για τη Παγκόσμια Κληρονομιά και είναι μια ευκαιρία να θυμηθούμε το μεγαλείο αυτής της κοινής κληρονομιάς και να συμμετάσχουμε, μεμονωμένα και συλλογικά, στην προστασία της για τους αιώνες που θα έρθουν.

Το Κέντρο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς, το οποίο δημιουργήθηκε το 1992, είναι το κέντρο παρακολούθησης και ο συντονιστής της UNESCO για όλα τα ζητήματα που αφορούν την Παγκόσμια Κληρονομιά. Για τη διασφάλιση του συνεχούς συντονισμού των θεμάτων που άπτονται της Συμβάσεως, το Κέντρο οργανώνει ετήσιες συνεδριάσεις της Επιτροπής για την

Παγκόσμια Κληρονομιά, έχει συμβουλευτικό ρόλο για τα κράτη – μέλη ως προς την υποβολή υποψηφιοτήτων για εγγραφή στον Κατάλογο Πολιτιστικής Κληρονομιάς, συντονίζει την διεθνή βοήθεια που δίδεται από το Ταμείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς κατ' αίτηση των ενδιαφερομένων και συντονίζει τόσο τις αναφορές για τη κατάσταση των μνημείων όσο και την άμεση δράση που απαιτείται στην περίπτωση των μνημείων που απειλούνται. Το Κέντρο επίσης, διοργανώνει σεμινάρια και εργαστήρια τεχνικής εκπαίδευσης, ενημερώνει τη βάση δεδομένων του Καταλόγου Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς, δημιουργεί εκπαιδευτικά εργαλεία προκειμένου να συνειδητοποιήσουν οι νέοι την ανάγκη για την προστασία της κληρονομιάς και τέλος, ενημερώνει διαρκώς την κοινή γνώμη για τα θέματα σχετικά με την Παγκόσμια Κληρονομιά.

Η Ελλάδα, χάρη στη γεωγραφική της θέση, υπήρξε ένα σταυροδρόμι πολιτισμών που έχουν αφήσει παντού τα ίχνη τους, στην αρχιτεκτονική των μνημείων και των οικισμών, στη μικροτεχνία, στην καθημερινή ζωή, στις διατροφικές συνήθειες και σε όλες τις μορφές της λαϊκής τέχνης στις διάφορες περιοχές της χώρας.

Ο επισκέπτης μπορεί να έλθει σε επαφή με αυτό το πολύχρωμο και εντυπωσιακό μωσαϊκό, μέσα από περιηγήσεις σε χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς, μέσα από διαδρομές στην ιστορική, πολιτιστική, καλλιτεχνική και λαογραφική παράδοση.

Η Ελλάδα ως Παγκόσμια Κληρονομιά

Η UNESCO έχει καθιερώσει τον θεσμό των Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Πρόκειται για μνημεία, ομάδες κτισμάτων και χώρων με ιστορική, αισθητική, αρχαιολογική, επιστημονική, εθνολογική ή ανθρωπολογική αξία.

Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα της UNESCO:

«Τα μνημεία που συγκαταλέγονται στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς επιλέγονται και εγκρίνονται βάσει της αξίας τους ως τα καλύτερα παραδείγματα της δημιουργικής ευφυΐας του ανθρώπου. Αποτελούν τεκμήρια μιας σημαντικής ανταλλαγής ανθρώπινων αξιών και παρέχουν μια μοναδική ή τουλάχιστον εξαιρετική μαρτυρία μιας πολιτισμικής παράδοσης ή ενός πολιτισμού που ζει ακόμα ή έχει εξαφανισθεί. Είναι άμεσα συνδεδεμένα με σημαντικά στάδια της ανθρώπινης ιστορίας και για το λόγο αυτό έχουν εξέχουσα οικουμενική αξία και αποτελούν τμήμα της κοινής κληρονομιάς της ανθρωπότητας».

Λίστα Παγκόσμιας Κληρονομιάς

Η αποστολή της UNESCO σε ό,τι αφορά στην παγκόσμια κληρονομιά είναι να:

- Ενθαρρύνει τα Κράτη - Μέλη να υπογράψουν τη Συμφωνία για την Παγκόσμια Κληρονομιά και να διασφαλίσουν την προστασία της φυσικής και πολιτιστικής τους κληρονομιάς.
- Ενθαρρύνει τα Κράτη - Μέλη να καταγράψουν την εθνική τους κληρονομιά και να την συμπεριλάβουν στην Παγκόσμια Λίστα Κληρονομιάς (World Heritage List).
- Ενθαρρύνει τα Κράτη - Μέλη να εγκαθιδρύουν διοικητικά σχέδια και να οργανώνουν αναφορικά συστήματα για την ίδια τη χώρα όπου και θα συζητιούνται θέματα για την κληρονομιά της ίδιας.
- Βοηθά τα Κράτη - Μέλη να περιφρουρούν τις περιουσίες παγκόσμιας κληρονομιάς παρέχοντας τεχνική [βοήθεια](#) και επαγγελματική εκπαίδευση.
- Παρέχει επείγουσα βοήθεια για την προστασία της παγκόσμιας κληρονομιάς σε άμεσο κίνδυνο.
- Στηρίζει τα Κράτη - Μέλη στις δημόσιες ανησυχίες τους καθώς και στις οικοδομικές τους δραστηριότητες που αφορούν την παγκόσμια κληρονομιά.
- Ενθαρρύνει τη συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού στη διάσωση-συντήρηση της δικής τους πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς.
- Ενθαρρύνει τη διεθνή συνεργασία και συζήτηση για την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά ολόκληρου του κόσμου.

Η UNESCO, λοιπόν θα έπρεπε να ενθαρρύνει την επιστροφή των μάρμαρων του Παρθενώνα στο φυσικό τους περιβάλλον. Καθώς στη συγκεκριμένη περίπτωση τίθεται θέμα κατακερματισμού ενός μνημείου ανεκτίμητης αξίας τόσο του εθνικού του παγκόσμιου πλούτου.

Τον Ιανουάριο του 1804 έφτασαν στο Λονδίνο τα πρώτα 65 κιβώτια. Εκεί παρέμειναν για δύο χρόνια καθώς ο Έλγιν ήταν φυλακισμένος στη Γαλλία.

Η κακή μεταχείριση την οποία υπέστησαν τα μάρμαρα ήταν αναπόφευκτη. Τοποθετήθηκαν στην υγρή και βρώμικη αποθήκη καθώς και έξω στο οικόπεδο της οικίας του Έλγιν, όπου και παρέμειναν για τρία χρόνια, παραδομένα στη διάβρωση που προκαλεί το υγρό κλίμα του Λονδίνου, ενώ εκείνος προσπαθούσε να βρει αγοραστή.

Ο Έλγιν επιχείρησε να πουλήσει τα μάρμαρα στη βρετανική κυβέρνηση αλλά το ποσό που ζήτησε ήταν πολύ υψηλό με αποτέλεσμα να του αρνηθούν. Με το πέρασμα των χρόνων, τα μάρμαρα επηρέασαν τη ζωή των ανθρώπων στη Βρετανία. Εκκλησίες, κτίρια και σπίτια χτιζόνταν σε κλασικό αρχαιοελληνικό ρυθμό.

Σε επιστολή του το 1815, ο Έλγιν παραδέχεται ότι τα μάρμαρα βρίσκονταν ακόμη στην καρβουναποθήκη του σπιτιού του στο Burlington, εκτεθειμένα στην καταστροφική υγρασία.

Η μεταφορά με πλοία αυτών των ανεκτίμητης αξίας αρχαιοτήτων στην Αγγλία αντιμετώπισε δυσκολίες, αφού γινόταν από λιμάνι σε λιμάνι. Ένα πλοίο βούλιαξε και τα γλυπτά, ύστερα από παρατεταμένη έκθεση στην υγρασία των διάφορων λιμανιών, έφτασαν τελικά στη Βρετανία. Στο Λονδίνο μεταφέρθηκαν σε διάφορες αποθήκες, αφού ο Λόρδος Έλγιν είχε χάσει την περιουσία του, εξαιτίας των τεράστιων ποσών που δαπάνησε για τα συνεργεία του, τη μεταφορά των γλυπτών και τις δωροδοκίες των Τούρκων αξιωματούχων, έτσι ώστε να του είναι αδύνατο να τα στεγάσει σε δικό του χώρο. Έτσι ύστερα από την υποθήκευση της συλλογής του από το Βρετανικό κράτος, αναγκάστηκε να πουλήσει τα Μάρμαρα του Παρθενώνα στη Βρετανική Κυβέρνηση, η οποία και τα μετέφερε το 1816 στο Βρετανικό Μουσείο με δαπάνη του Sir Jozeph Duveen.

Επιπρόσθετα, οι Βρετανοί έχουν την υποχρέωση απέναντι στην παγκόσμια κληρονομιά να διορθώσουν το τραγικό αυτό λάθος και να αποκαταστήσουν το σύμβολο της, δηλαδή τον Παρθενώνα, και έμβλημα της UNESCO.

Εθνικός τομέας

Τα μνημεία είναι δημιουργήματα μιας συγκεκριμένης κοινωνίας σε μια ορισμένη εποχή και εκφράζουν τις αξίες, τις αντιλήψεις, τα ιδεώδη και την αισθητική της. Δηλαδή με αυτά καταλαβαίνουμε την κοινωνία που τα δημιούργησε και τον πολιτισμό της. Για παράδειγμα οι Πυραμίδες είναι μνημεία/ σύμβολα και αποτελούν δείγματα του πολιτισμού της φαραωνικής κοινωνίας, ο Παρθενώνας της αξίας του μέτρου, το Κολοσσαίο του ρωμαϊκού ιμπερίου, η Αγία Σοφία της χριστιανικής πίστης

ΜΝΗΜΕΙΑ

- ✓ Ενισχύουν την ιστορική γνώση και μνήμη είναι «Πόροι μνήμης»
- ✓ Αποτυπώνουν τον εθνικό πολιτισμό, ως σύμβολα, ως δείγματα πολιτισμού
- ✓ Συμβάλλουν στην ανασύσταση εικόνων ιστορικών εποχών

- ✓ Συμπληρώνουν τις ιστορικές γνώσεις πληροφορίες
- ✓ Αποκαλύπτουν την οικιστική αρχιτεκτονική την οικονομική και κοινωνική οργάνωση την πολιτική οργάνωση (βουλευτήρια, πρυτανεία, αγορές) τις ανθρώπινες συνήθειες, τον καθημερινό βίο (κατοικίες, χρηστικά αντικείμενα, ταφικά έθιμα, ενδυμασία, κόμμωση) την τέχνη, τις αισθητικές αντιλήψεις μιας εποχής, τη θρησκεία (ναοί, αγάλματα, εικηλίες) τα ήθη και τα έθιμα τη σχέση τους με το φυσικό περιβάλλον τις παραδόσεις
- ✓ Συντελούν στην επανασύνδεση με το παρελθόν και την παράδοση στην ενίσχυση του εθνικού φρονήματος στην τόνωση της εθνικής συνείδησης και καλλιέργεια εθνικής αυτογνωσίας
- ✓ Εκφράζουν τις αισθητικές αντιλήψεις ανθρώπων που έζησαν μια ορισμένη εποχή σε έναν ορισμένο τόπο.

ΔΙΕΘΝΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- ✓ Αποτελούν ιδιαίτερα διακριτικά γνωρίσματα του πολιτισμού διαφόρων εποχών και διαφόρων εθνών και σημεία προσέγγισης και αλληλογνωριμίας των λαών
- ✓ Ωθούν στη συνειδητοποίηση της διαφορετικότητας των λαών και της κοινής μοίρας τους Επομένως, ως στοιχεία του παγκόσμιου πολιτισμού και της παγκόσμιας κληρονομιάς συμβάλλουν στην καλλιέργεια οικουμενικής συνείδησης

Έχει συνεισφέρει η εθνική κληρονομιά μας στον πλούτο της παγκόσμιας κληρονομιάς

Η Ελλάδα, ως κοιτίδα πολιτισμού ανά τους αιώνες, είναι πλούσια σε μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς, τα οποία αντικατοπτρίζουν το μεγαλείο του ελληνικού πολιτισμού.

Η UNESCO με την καθιέρωση του θεσμού των Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς θέλησε να προστατεύσει και να αναδείξει μνημεία, ομάδες κτισμάτων και χώρους με ιστορική, αισθητική, αρχαιολογική, επιστημονική, εθνολογική ή ανθρωπολογική αξία. Η Ελλάδα συμμετέχει προνομιακά στον κατάλογο με τα Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς, πληρώνοντας όλα αυτά τα σπουδαία και αυστηρά κριτήρια του θεσμού.

Το Visit Greece μας ξεναγεί στα Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της χώρας μας. Το πρώτο μνημείο της ελληνικής επικράτειας που εντάχθηκε στον κατάλογο της UNESCO ήταν ο Ναός του Επικούρειου Απόλλωνος, το 1986. Ο κατάλογος έκτοτε αυξήθηκε εντυπωσιακά. Σήμερα περιλαμβάνει δεκαεπτά μνημεία σε όλη τη χώρα.

Αναλυτικά τα μνημεία είναι τα εξής:

Ναός του Επικούρειου Απόλλωνος στις Βάσσες (1986)

Στο κέντρο της Πελοποννήσου, στις Βάσσεις της αρχαίας Φιγαλείας, σε υψόμετρο 1130 μέτρων στέκει αγέρωχος και αειθαλής ο ναός του Επικούριου Απόλλωνα. Εμπνευστής και κατασκευαστής του ναού θεωρείται ο Ικτίνος, μέγας αρχιτέκτονας της αρχαιότητας, που μαζί με τον Καλλικράτη σχεδίασε τον Παρθενώνα. Τον ναό μπορείτε να προσεγγίσετε από την Ηλεία, μετά από μια μαγευτική διαδρομή δίπλα στον ρου του ποταμού Νέδα, ή από την Τρίπολη και τη Μεγαλόπολη.

Αρχαιολογικός χώρος Ακροπόλεως Αθηνών (1987)

Στο βραχώδη λόφο της Ακρόπολης, που δεσπόζει στο κέντρο της σύγχρονης Αθήνας, βρισκόταν το σπουδαιότερο και μεγαλοπρεπέστερο ιερό της αρχαίας πόλης, αφιερωμένο, κατά κύριο λόγο, στην προστάτιδα θεά της, την Αθηνά. Με τον ιερό αυτό χώρο σχετίζονται οι σημαντικότεροι μύθοι της αρχαίας Αθήνας, οι μεγάλες θρησκευτικές εορτές, οι παλαιότερες λατρείες της πόλης αλλά και ορισμένα από τα καθοριστικά για την ιστορία της γεγονότα. Τα μνημεία της Ακρόπολης, αρμονικά συνδυασμένα με το φυσικό περιβάλλον, αποτελούν μοναδικά αριστουργήματα της αρχαίας αρχιτεκτονικής, που εκφράζουν πρωτοποριακούς συσχετισμούς ρυθμών και τάσεων της κλασικής τέχνης και επηρέασαν την πνευματική και καλλιτεχνική δημιουργία για πολλούς αιώνες αργότερα.

Αρχαιολογικός Χώρος Δελφών (1987)

Στους πρόποδες του Παρνασσού, στο υποβλητικό φυσικό τοπίο που σχηματίζεται ανάμεσα σε δύο θεόρατους βράχους, τις Φαιδριάδες, βρίσκεται το πανελλήνιο ιερό των Δελφών και το πιο ξακουστό μαντείο της αρχαίας Ελλάδας. Οι Δελφοί ήταν ο ομφαλός της γης, όπου, σύμφωνα με τη μυθολογία, συναντήθηκαν οι δύο αετοί που έστειλε ο Δίας από τα άκρα του σύμπαντος για να βρει το κέντρο του κόσμου, και για πολλούς αιώνες αποτελούσαν το πνευματικό και θρησκευτικό κέντρο και το σύμβολο της ενότητας του αρχαίου ελληνισμού. Η ιστορία των Δελφών χάνεται στην προϊστορία και στους μύθους των αρχαίων Ελλήνων.

Ιερό του Ασκληπιού στην Επίδαυρο (1988)

Στην ενδοχώρα της Επιδαύρου, σε μία περιοχή με ήπιο κλίμα και άφθονα πηγαία ιαματικά νερά, βρισκόταν το Ασκληπιείο, η έδρα του θεού ιατρού της αρχαιότητας και το σημαντικότερο θεραπευτικό κέντρο όλου του ελληνικού και ρωμαϊκού κόσμου. Ήταν το κύριο ιερό της μικρής παραθαλάσσιας πόλης της Επιδαύρου, αλλά η φήμη του και η αναγνώριση της σημασίας του γρήγορα ξεπέρασαν τα όρια της Αργολίδας και θεωρήθηκε από όλους τους Έλληνες ο τόπος όπου γεννήθηκε η ιατρική. Περισσότερα από διακόσια ιαματικά κέντρα σε ολόκληρη την ανατολική Μεσόγειο θεωρούνταν ιδρύματά του. Τα μνημεία του αποτελούν σήμερα όχι μόνο παγκοσμίου φήμης αριστουργήματα της αρχαίας ελληνικής τέχνης, αλλά και εξαιρετική μαρτυρία για την άσκηση της ιατρικής στην αρχαιότητα.

Άγιον Όρος – Αθως (1988)

Το Άγιον Όρος είναι η ανατολικότερη από τις τρεις χερσονήσους της Χαλκιδικής. Έχει μήκος περίπου 60 χλμ., πλάτος 8 μέχρι 12 χλμ. και καλύπτει μια έκταση περίπου 360 τ.μ. Γύρω από την ονομασία και την παλαιότερη ιστορία του Όρους

υπάρχουν πολλοί και διάφοροι θρύλοι και παραδόσεις. Οι αρχαίοι ονόμαζαν Ακτή ολόκληρη τη χερσόνησο. Οι πηγές αναφέρουν την ύπαρξη επτά πολισμάτων κατά τους προχριστιανικούς χρόνους: Σάνη, Θύσσοι, Κλεωναί, Δίον, Ολόφυξος, Ακρόθωοι, Απολλωνία. Κατάλληλος σαν τοποθεσία ο Άθως συγκέντρωσε ήδη από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους πολλούς μοναχούς, που προέρχονταν από όλα τα σημεία της αυτοκρατορίας.

Μεσαιωνική πόλη της Ρόδου (1988)

Στην καρδιά της Ρόδου, στη μεσαιωνική πόλη, πλανιέται ένα άρωμα ολοζώντανο και μυστηριακό, φερμένο μέσα από τους αιώνες. Το περιβόητο Τάγμα των Ιωαννιτών Οσπιταλιέρων Ιπποτών άφησε για πάντα την σφραγίδα του στο νησί. Αν περπατήσει κάποιος στην πάντα ζωντανή πολιτεία, θα ακούσει τον καλπασμό των αλόγων και τους ψιθύρους της ιστορίας. Η πολιτεία δεν ερήμωσε και δεν εγκαταλείφθηκε ποτέ. Αποτελεί μια από τις σπάνιες επιβιώσεις του μεσαιωνικού κόσμου, που στέκει αλώβητη, με όλο της το σφρίγος και την ωραιότητα.

Μετέωρα (1988)

Τα Μετέωρα αποτελούν, μετά το Άγιο Όρος, το μεγαλύτερο και με συνεχή παρουσία από την εποχή της εγκατάστασης των πρώτων ασκητών μέχρι σήμερα μοναστικό σύνολο στον ελλαδικό χώρο. Από τις ιστορικές μαρτυρίες συμπεραίνουμε ότι οι μονές των Μετεώρων ήταν στο σύνολό τους τριάντα. Από τις τριάντα αυτές μονές οι έξι λειτουργούν έως σήμερα και δέχονται πλήθος προσκυνητών. Υπάρχουν όμως και πολλά μικρότερα μοναστήρια εγκαταλελειμμένα. Τα περισσότερα από αυτά είχαν ιδρυθεί στον 14ο αι. Η ονομασία Μετέωρα είναι νεότερη και δεν αναφέρεται από τους αρχαίους συγγραφείς. Το όνομά τους το οφείλουν στον Άγιο Αθανάσιο τον Μετεωρίτη, κτήτορα της μονής της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος (Μεγάλο Μετέωρο), ο οποίος ονόμασε έτσι τον «πλατύ λίθο», στον οποίο ανέβηκε για πρώτη φορά το 1344.

Παλαιοχριστιανικά και βυζαντινά μνημεία Θεσσαλονίκης (1988)

Ο κατάλογος των μνημείων περιλαμβάνει την Ροτόντα, τον ναό του Αχειροποίητου, το ναό του Αγίου Δημητρίου, τη Μονή Λατόμου, το ναό της Αγίας Σοφίας, την Παναγία των Χαλκέων, το ναό των Αγίων Αποστόλων, το ναό του Αγίου Νικολάου Ορφανού και το Ναό του Αγίου Παντελεήμονα.

Αρχαιολογικός χώρος Μυστρά (1989)

Μια επίσκεψη στο Μυστρά, έξι χιλιόμετρα ΒΔ της Σπάρτης, μεταφέρει τον ταξιδιώτη σε άλλη διάσταση, στην εποχή της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Η βυζαντινή καστροπολιτεία της Πελοποννήσου, αλώβητη από το χρόνο, γοητεύει με την ακαταμάχητη ατμόσφαιρα που δημιουργούν τα υπέροχα μνημεία της: τα

«Παλάτια των Παλαιολόγων», οι κατοικίες των ευγενών (Λάσκαρη, Φραγκόπουλου), οι επιβλητικές εκκλησίες (Αγίου Δημητρίου, Παντάνασσας) και τα μοναστήρια (Περιβλέπτου, Βροντοχίου) συνθέτουν ένα σκηνικό μεγαλείου αλλοτινών εποχών.

Αρχαιολογικός χώρος Ολυμπίας (1989)

Στη δυτική Πελοπόννησο, στην πανέμορφη κοιλάδα του ποταμού Αλφειού, άνθισε το πιο δοξασμένο ιερό της αρχαίας Ελλάδας, που ήταν αφιερωμένο στον πατέρα των θεών, τον Δία. Απλώνεται στους νοτιοδυτικούς πρόποδες του κατάφυτου Κρονίου λόφου, μεταξύ των ποταμών Αλφειού και Κλαδέου, που ενώνονται σε αυτή την περιοχή. Παρά την απομονωμένη θέση της κοντά στη δυτική ακτή της Πελοποννήσου, η Ολυμπία καθιερώθηκε στο πανελλήνιο ως το σημαντικότερο θρησκευτικό και αθλητικό κέντρο. Εδώ γεννήθηκαν οι σπουδαιότεροι αγώνες της αρχαίας Ελλάδας, οι Ολυμπιακοί, που γίνονταν κάθε τέσσερα χρόνια προς τιμήν του Δία, ένας θεσμός με πανελλήνια ακτινοβολία και λάμψη από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Η απαρχή της λατρείας και των μυθικών αναμετρήσεων που έλαβαν χώρα στην Ολυμπία χάνεται στα βάθη των αιώνων. Οι τοπικοί μύθοι σχετικά με τον ισχυρό βασιλιά της περιοχής, τον ξακουστό Πέλοπα, και τον ποτάμιο θεό Αλφειό, φανερώνουν τους ισχυρούς δεσμούς του ιερού τόσο με την Ανατολή όσο και με τη Δύση.

Αρχαιολογικός χώρος Δήλου (1990)

Στους αρχαίους χρόνους, ο μύθος της γέννησης του Απόλλωνα και της Αρτέμιδος έκανε το νησί ιερό: κανένας θνητός δεν θα επιτρεπόταν να γεννηθεί στα χώματά του. Και, εφόσον επρόκειτο για λίκνο αθανάτων, κανένας θνητός δεν θα επιτρεπόταν ούτε να πεθάνει εκεί. Έτσι, εκτός από τη σπουδαιότητα που είχε ως θρησκευτικό και οικονομικό κέντρο, το νησί διατηρούσε και μια αποκλειστικότητα: ακόμα και στην περίοδο της μεγάλης άνθησης της Δηλιακής Συμμαχίας, οι γυναίκες που επρόκειτο να γεννήσουν, όπως και όσοι και όσες φαίνονταν να πλησιάζουν το τέλος της ζωής τους, στέλνονταν στο γειτονικό νησί της Ρήνειας. Όλος ο τότε γνωστός κόσμος αναγνώριζε την ιερότητα του νησιού και ήξερε τη μοναδικότητά του. [Σήμερα](#), το νησί παραμένει μοναδικό σε ολόκληρο το γνωστό κόσμο: πουθενά δεν υπάρχει ένας τόσο μεγάλος φυσικός νησιωτικός αρχαιολογικός χώρος, τόσο μεγάλης σπουδαιότητας.

Μονή Δαφνίου, Μονή Όσιου Λουκά και Νέα Μονή Χίου (1990)

Το μοναστηριακό συγκρότημα της Νέας Μονής, το επιφανέστερο μνημείο των μεσαιωνικών χρόνων στη Χίο, ιδρύθηκε στα μέσα του 11ου αι. με αυτοκρατορική χορηγία. Η Ζωή και η Θεοδώρα, κόρες του βυζαντινού αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Η΄ και ανηψιές του Βασιλείου Β΄ του Βουλγαροκτόνου, καθώς και ο αυτοκράτωρ Κων/νος Θ΄ ο Μονομάχος, τρίτος σύζυγος της Ζωής, στάθηκαν οι χορηγοί για την κατασκευή του μνημείου. Η ίδρυση της μονής συνδέεται με μοναστική παράδοση, σύμφωνα με την οποία στη θέση όπου κτίσθηκε το Καθολικό είχε βρεθεί από τρεις Χιώτες ασκητές θαυματουργή εικόνα της Παναγίας, κρεμασμένη σε κλάδο μυρσίνης.

Αρχαιολογικός χώρος Ηραίου Σάμου (1992)

Η αρχαία Σάμος (Πυθαγόρειο) εθεωρείτο μία από τις σημαντικότερες πόλεις της αρχαιότητας. Τόσο σε αυτήν όσο και στο χώρο του Ηραίου, τα παλαιότερα αρχαιολογικά ευρήματα χρονολογούνται στην 4η χιλιετία π.Χ. Η περίοδος της ακμής της Σάμου τοποθετείται χρονικά στα μέσα του 6ου αι. π.Χ. Το νησί ήταν μεγάλη ναυτική δύναμη και απέκτησε εμπορικές σχέσεις με τη γειτονική Μικρά Ασία και τις Μεσογειακές χώρες. Οι Σάμιοι ίδρυσαν αποικίες στην ακτή της Ιωνίας, στη Θράκη και τη Δύση.

Αρχαιολογικός χώρος Αιγών (Βεργίνα) (1996)

Η ανασκαφή του Καθηγητή Μανόλη Ανδρόνικου και των συνεργατών του στη Μεγάλη Τούμπα του χωριού Βεργίνα Ημαθίας, στην Κεντρική Μακεδονία, έφερε το 1977 στο φως τη σημαντικότερη αρχαιολογική ανακάλυψη του 20ού αιώνα στην Ελλάδα. Στη θέση της σημερινής Βεργίνας, στις υπώρειες των Πιερίων, υπήρξε η πρώτη αρχαία πρωτεύουσα του Μακεδονικού Βασιλείου, οι Αιγές. Ο χώρος των Βασιλικών Τάφων με το σύγχρονο στέγαστρό του φιλοξενεί σήμερα την κυρίως ανασκαφή, καθώς και την έκθεση των σημαντικότερων ευρημάτων από τους τάφους.

Αρχαιολογικοί χώροι Μυκηνών και Τίρυνθας (1999)

Τα πρώτα αρχαιολογικά σπαράγματα υποδεικνύουν ότι η περιοχή των Μυκηνών κατοικήθηκε ήδη από την 7η χιλιετία π.Χ., από τους προϊστορικούς χρόνους. Με θέση οχυρή και δεσπύζουσα, ανάμεσα στους κωνικούς και ήρεμους λόφους του Προφήτη Ηλία και της Σάρας και άφθονο νερό, αποτέλεσε ιδανικό τόπο για να εγκατασταθεί και να προστατευτεί ο άνθρωπος. Η μεγάλη ακμή των Μυκηνών, με τη μεγαλειώδη αρχιτεκτονική, τα γραπτά μνημεία και τον εκλεπτυσμένο πολιτισμό, ήταν στην ύστερη Εποχή του Χαλκού, ανάμεσα στο 1350 και το 1200 π.Χ.

Η οχύρωση του λόφου της Τίρυνθας (στο 8ο χλμ. του δρόμου Άργους – Ναυπλίου), που προφυλάσσει το ανακτορικό συγκρότημα, είναι τόσο εντυπωσιακή κατασκευή, ώστε οι αρχαίοι Έλληνες δεν μπορούσαν να δεχτούν ότι ολοκληρώθηκε από ανθρώπινο χέρι. Έτσι, αρχιτέκτονες της Τίρυνθας θεωρήθηκαν οι Κύκλωπες, που έφερε μαζί του από τη μακρινή Λυκία ο μυθικός ιδρυτής της πόλης, ο Προίτος. Με την Τίρυνθα συνδέονται όλοι οι μεγάλοι ήρωες που διαθέτουν υπερφυσικές δυνάμεις. Ο Βελλερεφόντης, ο Περσέας, ο Ηρακλής. Πράγματι, η κατασκευή του τείχους είναι αδιανόητη και αποτελεί πρόκληση για τη λογική, ακόμα και του σημερινού επισκέπτη. Στέκεται κανείς εκστατικός μπροστά στην τέλεια συναρμογή αυτών των τεράστιων ογκόλιθων, μη μπορώντας να κατανοήσει ούτε πώς, ούτε ποιοι μπόρεσαν να πραγματοποιήσουν τέτοιο μηχανικό άθλο.

Ιστορικό κέντρο (Χώρα), Μονή Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου και Σπήλαιο Αποκαλύψεως στην Πάτμο (1999)

Η Μονή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου στην Πάτμο αποτελεί ίσως το σημαντικότερο μοναστηριακό συγκρότημα του Αιγαίου Πελάγους. Ιδρυτής της μονής υπήρξε ο όσιος Χριστόδουλος (1088), ο οποίος με χρυσόβουλλο του Αλεξίου Α΄ Κομνηνού έλαβε το νησί της Πάτμου απαλλαγμένο από φορολογικές υποχρεώσεις. Χτισμένη στην κορυφή βουνού, προφανώς στη θέση του ναού της Αρτέμιδος και μίας παλαιοχριστιανικής βασιλικής, η μονή περιβάλλεται από ακανόνιστο ορθογώνιο αμυντικό περίβολο που χρονολογείται από το τέλος του 11ου αι. μέχρι τον 17ο αι.

Παλαιά Πόλη Κέρκυρας (2007)

Η στρατηγική γεωγραφική θέση της Κέρκυρας, στην είσοδο της Αδριατικής θάλασσας, προσδιόρισε από πολύ νωρίς τον ιδιαίτερο ρόλο που επρόκειτο να διαδραματίσει το νησί στην πλοκή της ιστορίας της Μεσογείου. Η Κέρκυρα, στο δρόμο των καραβιών και των μετακινήσεων, υπήρξε διαχρονικά αντικείμενο συνεχών διεκδικήσεων από όλους τους κατά καιρούς κυρίαρχους, πρωταγωνιστώντας σε όλα τα μεγάλα γεγονότα της πολιτικής ιστορίας της Ευρώπης

Επίλογος

Με βάση τα παραπάνω καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι στον κατάλογο της U.N.E.S.C.O. εντάσσονται πολλά ελληνικά μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.. Πολλοί είναι οι παράγοντες που επιδρούν αρνητικά στα μνημεία, τόσο περιβαλλοντικοί όσο και ανθρωπίνοι. Όσον αφορά τους περιβαλλοντικούς παράγοντες οι σημαντικότεροι αυτών είναι το νερό (σε όλες του τις μορφές π.χ. υγρασία) και η ατμοσφαιρική ρύπανση (π.χ. τα οξείδια του άνθρακα , του αζώτου και του θείου, τα οποία προκαλούν τη χαρακτηριστική όξινη βροχή που είναι υπεύθυνη για τη διάβρωση των μνημείων).Όσον αφορά τους ανθρωπίλους παράγοντες ξεχωρίζουν η αρχαιοκαπηλία και ο βανδαλισμός των ιστορικών χώρων. Η πολιτεία ενώ θα έπρεπε να θεσπίσει νόμους με σκοπό την προάσπιση των μνημείων, η δραστηριοποίησή της σε αυτόν τον τομέα είναι περιορισμένη. Αρχικά, πρέπει να ενταχθούν στο σχολείο προγράμματα για την ευαισθητοποίηση των μαθητών γύρω από το θέμα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.. Επιπλέον, η εθνική μας κληρονομιά είναι ταυτόχρονα και παγκόσμια καθώς η Ελλάδα αποτελεί σταυροδρόμι ηπείρων. Έτσι θεωρείται απαραίτητη η επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα σε αυτήν. Επίσης όλα τα ελληνικά μνημεία έχουν μεγάλη ιστορική σημασία από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας και αποτελούν όχι μόνο εθνικής αλλά και παγκόσμιας αξίας μνημεία. Γι' αυτό το λόγο οι γονείς πρέπει να παρακολουθήσουν σεμινάρια επιμόρφωσης ώστε να καταλάβουν το μεγαλείο που κρύβεται πίσω από τα μνημεία και να ενημερώσουν τα παιδιά τους με σκοπό να εξοικειωθούν με τον πλούτο της χώρας τους και να συμβάλλουν στην προστασία του.

Βιβλιογραφία-Δικτυογραφία

- http://www.unesco.org/culture/natlaws/media/pdf/greece/gre_law_3028_grorof.pdf
- http://www.academia.edu/3695150/Unesco_cultural_heritage
- Εργασία ενός φοιτητή του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (<http://invenio.lib.auth.gr/record/125870/files/GRI-2011-6277.pdf?version=1>)
- Unesco Hellas (<http://www.unesco-hellas.gr/gr/default.htm>)
- www.en.wikipedia.org
- www.nomika-epilekta.gr
- www.elwikipedia.org
- www.unesco-hellas.gr
- <http://www.unesco-hellas.gr>
- <http://www.visitgreece.gr>
- <http://www.pare-dose.net>

ΤΕΛΟΣ